

**Informácia o stave rokovaní o dohode
o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve medzi Európskou úniou
a Spojenými štátmi americkými (Transatlantic Trade and Investment Partnership - TTIP)**

Príprava preferenčných dohôd o voľnom obchode, vrátane dohody TTIP, je v kompetencii Ministerstva hospodárstva SR. Ministerstvo financií SR zastrešuje po odbornej stránke vecnú kompetenciu týkajúcu sa investičnej časti, vrátane ochrany zahraničných investícií a mechanizmu riešenia sporov medzi investormi a štátmi.

Počet regionálnych obchodných dohôd v poslednom období významne vzrástol, najmä z dôvodu nedostatočného pokroku v multilaterálnych rokovaníach Rozvojovej agendy z Dohy Svetovej obchodnej organizácie (WTO Doha Development Agenda). Pred rokom 2006 pokrývali dohody o voľnom obchode približne 1/4 vonkajšieho obchodu EÚ. Ak by sa ukončili aktuálne rokovania o dohodách s USA (TTIP) a Kanadou (CETA), ako aj úspešne pokračujúce rokovania s Japonskom (FTA/EPA), dohody o voľnom obchode by pokryli až 2/3 vonkajšieho obchodu EÚ.

V prípade uzatvorenia vysoko ambiciózneho TTIP pôjde o najvýznamnejšiu preferenčnú dohodu o voľnom obchode, ktorá bude pokrývať zhruba 50 % svetovej produkcie, takmer 30 % svetového obchodu a okolo 20 % svetových priamych zahraničných investícií.

Pre Slovenskú republiku, ktorá je jednou z najotvorenejších ekonomík v rámci EÚ, je export jedným z prioritných aspektov hospodárskeho rastu. Keďže takmer 84 % slovenského vývozu sa realizuje v rámci EÚ, je potrebné vytvárať podmienky, ktoré by umožnili väčšiu diverzifikáciu obchodnej výmeny smerom na tretie krajiny, a to hlavne prostredníctvom dohôd o voľnom obchode.

TTIP bude tiež veľmi dôležitým prvkom posilnenia slovensko–amerických obchodno-politických vzťahov a predznamená pozitívny vplyv aj na makroekonomické ukazovatele SR. Slovenská republika po uzatvorení dohody očakáva zvýšený prílev priamych zahraničných investícií z USA, ľahšie etablovanie sa slovenských výrobkov predovšetkým automobilového sektoru, elektrotechniky, hutníctva, strojárstva, ale i chemického priemyslu, ako aj zlepšenie možností vývozu domácich agrokomodít.

MH SR pri tvorbe materiálu použilo predovšetkým všeobecne dostupné informácie z verejných zdrojov Európskej komisie, pretože negociačné dokumenty sú v režime obmedzeného prístupu.

A. Vývoj smerujúci k začatiu rokovaní o preferenčnej dohode medzi EÚ a USA

Medzi EÚ a USA bola v roku 2011 vytvorená pracovná skupina na vysokej úrovni, cieľom ktorej bolo nájsť možnosti zlepšenia podmienok na zvýšenie pracovných príležitostí a zabezpečenie hospodárskeho rastu v EÚ a USA. Bolo preskúmaných viacero scenárov ďalšieho rozvoja obchodných vzťahov a z pohľadu spoločnej obchodnej politiky EÚ bola za najefektívnejšiu označená forma vytvorenia zóny voľného obchodu prostredníctvom preferenčnej dohody. Finálna správa skupiny z februára 2013 odporučila otvorenie rokovaní

o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a USA (nazývanej TTIP – Transatlantic Trade and Investment Partnership). Skupina sa zhodla na záveroch, že rozsiahla dohoda sa bude týkať širokého rozsahu otázok bilaterálneho obchodu a investícií, vrátane regulačných otázok a prispeje k vývoju globálnych pravidiel svetového obchodu.

Dohoda by mala pokrývať všetky aspekty vzájomného obchodu a hospodárskych vzťahov EÚ - USA, vrátane riešenia regulačných záležitostí. SR sa zaradila medzi skupinu členských krajín EÚ (ČŠ), ktoré sa zhodli, že budúca TTIP by mala byť založená na vzájomnej reciprocite, pričom rokovania by mali zahrňovať všetky kľúčové oblasti, t.j. colné sadzby, služby, vládne obstarávanie, pravidlá pôvodu, netarifné prekážky obchodu, technické normy, sanitárne a fytosanitárne opatrenia, energetiku a pod. Z obchodného hľadiska by TTIP mala pokrývať celý rozsah colného sadzovníka a len na niektoré citlivé agroprodukty by mali byť stanovené tarifné kvóty.

V septembri 2012 Európska komisia (EK) a administratíva USA uskutočnili konzultácie s podnikateľskou sférou oboch strán, ktorej výsledky poukázali na tie regulačné oblasti, ktoré by podnikateľské kruhy chceli riešiť v TTIP. Príspevky zároveň obsahujú konkrétne návrhy na zvýšenie kompatibility regulačného prostredia EÚ a USA. Do konzultácií sa zapojil najmä automobilový sektor, farmaceutický priemysel, chemický sektor, strojársky sektor a výrobcovia elektroniky, sektor služieb, ako i agrosektor. V automobilovom sektore by sa dohodou TTIP mala vyriešiť harmonizácia technických noriem EÚ a USA, vzájomné uznávanie existujúcich noriem, ako i spolupráca na príprave medzinárodných technických noriem Európskej hospodárskej komisie OSN pre automobily a autosúčiastky.

B. Prijatie negociačného mandátu na rokovania o TTIP

Rada EÚ pre zahraničné záležitosti (FAC/Trade) na svojom zasadnutí dňa 14. júna 2013 v Luxemburgu súhlasila s otvorením rokovaní s USA a schválila negociačný mandát (DS 7396/13 RESTRICTED EU), ktorým sa EK poveruje rokovať v mene EÚ o komplexnej dohode o obchode a investíciách.

O návrhu znenia mandátu, ktorý je v režime obmedzeného prístupu, sa intenzívne rokovalo na úrovni Výboru pre obchodnú politiku Rady EÚ (Trade Policy Committee - TPC). TPC je poradným orgánom Rady EÚ a zohráva dôležitú úlohu pri rozhodovaní o aktuálnych otázkach, je zodpovedný za multilaterálne a bilaterálne obchodné záležitosti týkajúce sa nielen aplikácie pravidiel Svetovej obchodnej organizácie (WTO), ale i prípravu negociačných pozícií vo vzťahu k dohodám s tretími krajinami. Spoločná obchodná politika vrátane prípravy národných pozícií a aktívnej účasti na zasadnutiach TPC je v gescii MH SR.

Jednotlivé ČŠ, vrátane SR, zaslali v apríli 2013 k prerokovanému návrhu znenia negociačného mandátu písomné pripomienky s cieľom jeho vylepšenia a zapracovania národných priorít. Pripomienky SR, ako aj slovenské národné záujmy, ktoré majú byť počas rokovaní s USA zohľadnené, vychádzali z konzultácií s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, ale i výrobnými a podnikateľskými zväzmi a asociáciami.

Otvorenie rokovaní o TTIP medzi EÚ a USA bolo tiež konzultované s Európskym parlamentom. Európsky parlament vo svojom uznesení č. 2013/2558 z 13. júna 2013 o podpore širšieho transatlantického partnerstva uvítal začatie rokovaní o dohode TTIP, ktorá bude predstavovať významné posilnenie hospodárstiev EÚ a USA a oživí vzájomné vzťahy.

C. Štruktúra rokovaní a pokrytie rozsahu dohody TTIP

Rokovania sú rozdelené do troch hlavných oblastí:

- **prístup na trh** – vzhľadom na prípravu dohody TTIP a jej zámer zahŕňa predovšetkým tovary, služby, investície, vrátane riešenia investičných sporov (ISDS), verejné obstarávanie;
- **regulačná koherencia** - klastre, technické prekážky obchodu (TBT), sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia (SPS) a sektory – napr. motorové vozidlá, farmaceutiká, chemikálie, medicínske prístroje a zariadenia, kozmetika, textil, informačné a komunikačné technológie – ICT, strojárstvo, pesticídy;
- **pravidlá** - energetika a nerastné suroviny, hospodárska súťaž, štátne obchodné podniky, malé a stredné podniky, lokalizácia bariér voči tretím krajinám, udržateľný rozvoj, pravidlá pôvodu tovaru, clá a uľahčovanie obchodu, práva duševného vlastníctva vrátane ochrany geografických označení a riešenie sporov. EÚ presadzuje samostatnú kapitolu o energiách a surovinách, k dohode zatiaľ nedošlo.

Negociátori EÚ aj USA si uvedomujú, že najdôležitejším prínosom TTIP nebude odstraňovanie ciel, ktoré sú medzi EÚ a USA už na relatívne nízkej úrovni, ale hlavne eliminácia netarifných prekážok obchodu a riešenie regulačných rozdielov medzi systémami oboch strán, najmä v ekonomicky významných sektoroch, ako je automobilový sektor, farmaceutiká, kozmetika a chemikálie.

Z vecného hľadiska sú dôležité a zároveň citlivé nasledovné oblasti, pričom niektoré problematickejšie otázky budú musieť byť pravdepodobne doriešené až na politickej úrovni:

- **colné ponuky** – predbežné ponuky boli vymenené vo februári 2014, EK a ČŠ (vrátane SR) prejavili sklamanie a nespokojnosť so slabou ponukou USA (ponuka USA navrhla okamžité odstránenie ciel iba na 75 % položiek colného sadzovníka predstavujúcich 67 % celkového obchodu medzi EÚ - USA, zatiaľ čo ponuka EÚ pokrýva odstránenie ciel na 90 % položiek predstavujúcich 95 % objemu obchodu);
- **agrosektor** (hlavne problematika geneticky modifikovaných potravín, sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia, dovoz produktov s obsahom hormónov, riešenie regulačných rozdielov vo vzťahu k hygienickým štandardom a ochrane spotrebiteľa). EK a ČŠ odmietajú harmonizáciu alebo oslabovanie legislatívy v týchto oblastiach a trvajú na zachovaní platných európskych predpisov;
- **služby** – architektúra ponúk prístupu na trh so službami rešpektuje dohodu TiSA (plurilaterálna dohoda WTO o službách), ktorá má pozitívny zoznam v prístupe na trh a negatívny v oblasti národného zaobchádzania. Základom ponuky USA v obchode so službami je dohoda USA s Kóreou (KORUS). EÚ má záujem na zlepšení podmienok pre firmy z EÚ v oblasti námorných služieb, USA má ofenzívne záujmy v cestnej a železničnej doprave, finančné služby – diskutuje sa o prístupe na trh, USA odmieta diskutovať o regulačnej spolupráci v tomto sektore;
- **verejné obstarávanie** – strany sa dohodli na nutnosti zmysluplnej ponuky na centrálnej úrovni, ako aj na možnosti zahrnutia jednotlivých štátov USA. Záujmom EÚ je, aby USA túto tému konzultovali prioritne s federálnymi štátmi (ktoré majú záväzky v dohode WTO o vládnom obstarávaní). Problémom je uplatňovanie amerického zákona „Buy American“, v prípade, že sa nedohodne jeho neuplatňovanie voči EÚ, EÚ by mala len obmedzený prístup na trh s verejným obstarávaním v USA;
- **zosúladenie regulácií - sektory** – doterajší vývoj rokovaní o automobilovom sektore, ktorý je pre SR najcitlivejší, je uspokojivý, do rokovaní sú zapojené regulačné inštitúcie oboch strán, ako aj zástupcovia priemyslu, zatiaľ bol dosiahnutý pokrok vo vzťahu k ekvivalencii jednotlivých noriem, ako aj vo vzťahu k spolupráci v rámci UN/ECE dohody z roku 1998. Čiastočný pokrok sa dosiahol aj v chemikáliách (analýza možností spolupráce), kozmetike

(diskusia o označovaní, vzájomnom uznávaní zoznamov povolených a zakázaných látok) a textile (označovanie, požiadavky vo vzťahu k bezpečnosti atď.). EK je predbežne spokojná s rokovaniami o farmaceutickom sektore, kde sa USA posunuli v otázke dobrej výrobnjej praxe (good manufacturing practice - GMP). Citlivou oblasťou pre obe strany je oblasť SPS (sanitárne a fytosanitárne opatrenia), čo súvisí s celkovou citlivosťou agrosektora. V oblasti pesticídov sa strany zhodli na ďalších možnostiach budúcej spolupráce. U ICT sa preskúmava rozsah budúcej spolupráce predovšetkým vo vzťahu k e-health, počítačovým technológiám, e-accessibility, e-labeling. V mnohých sektoroch sú ambície regulátorov USA nižšie ako ambície regulátorov EÚ/ČS, takže bude potrebné dosiahnuť všeobecnú dohodu o cieľoch, ktoré sa majú dosiahnuť v jednotlivých sektoroch;

▪ **ochrana investícií a mechanizmus riešenia sporov štát versus investor (ISDS – investor-to-state dispute settlement)** - dňa 27. marca 2014 boli vyhlásené verejné konzultácie v trvaní minimálne 3 mesiacov; rokovania o tejto oblasti sú dovtedy pozastavené. Verejné konzultácie sa ukončili dňa 13. júla 2014.

Zatiaľ sa rokuje o všetkých oblastiach budúcej dohody TTIP, s výnimkou mechanizmu ISDS, ktorý by mal byť súčasťou kapitoly o ochrane investícií. V tejto oblasti boli rokovania dočasne pozastavené, pretože komisár pre obchod K. De Gucht rozhodol začať verejné konzultácie k tejto téme. Dôvodom bola negatívna kampaň mimovládnych organizácií a tlak občianskeho sektora na EK a na jednotlivé ČS hlavne v západnej Európe, smerujúci proti mechanizmu ISDS, ktorý je považovaný za prostriedok zneužitelný pre veľké korporácie v investičných sporoch namierených proti záujmom štátov. Cieľom verejných konzultácií bolo vysvetliť odbornej a laickej verejnosti fungovanie mechanizmu ISDS a vyvrátiť nepodložené obavy. EK vyhodnocuje odpovede získané v rámci verejnej konzultácie a vypracovanie analýzy odhaduje na november 2014.

▪ **malé a stredné podniky** – EK zadala nezávislej agentúre Ecorys, ktorá sa špecializuje na vypracovávanie dopadových štúdií úlohu na zabezpečenie elektronického prieskumu. Na základe dotazníka išlo o získanie relevantných informácií o prekážkach v obchode, s ktorými sa najčastejšie stretávajú európske podnikateľské subjekty v USA. Na základe výstupov Ecorys spracuje výsledky elektronického prieskumu, ktorý vychádza z dotazníka zverejneného na web stránke EK-DG Trade. Termín na zaslanie odpovedí jednotlivých podnikateľských subjektov bol určený od 23. júna do 14. júla 2014. Tento termín bol predĺžený do 15. decembra 2014. MH SR prioritne oslovilo Slovenskú asociáciu malých podnikov a Slovak Business Agency s cieľom sprostredkovať tieto informácie podriadeným a spolupracujúcim podnikateľským subjektom s požiadavkou o vyplnenie dotazníka a jeho elektronické zaslanie na DG Trade. <http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?form=TTIPSME&lang=en>.

D. Doterajší priebeh rokovaní

V roku 2013 sa konali dve úvodné negociačné kolá - **prvé kolo sa uskutočnilo v týždni od 8. júla 2013** vo Washingtone a **druhé v týždni od 7. októbra 2013** v Bruseli. Zámerom bolo priblíženie rozdielnych pohľadov na koncepčné materiály predložené v rámci týchto kôl, zjednocovanie textových návrhov oboch strán, ako i stratégia ďalšieho postupu negociácií.

V rámci úvodných negociačných kôl išlo hlavne o koncepčné materiály k energetike a nerastným surovinám, k službám v leteckej a námornej doprave, k finančným službám, obchodu s tovarmi vrátane pravidiel pôvodu tovaru (RoO), regulačným otázkam (napr. kozmetika), k clám a uľahčovaniu obchodu.

MH SR ako gestor za SR priebežne konzultovalo a naďalej konzultuje problematiku s ústrednými orgánmi štátnej správy, výrobnými a podnikateľskými zväzmi

a asociáciami. Konkrétne texty koncepčných materiálov konzultuje so zodpovednými inštitúciami, ktoré majú prístup k materiálom v režime obmedzeného prístupu stupeň „vyhradené“, pretože všetky materiály EK sú distribuované v tomto režime.

Návrh kapitoly o surovinách a energetike posudzovalo MH SR. Materiály o vládnom obstarávaní sú konzultované s Úradom pre verejné obstarávanie. Dokumenty o technických prekážkach obchodu sú priebežne zasielané na ÚNMS SR s cieľom získať odborné stanoviská, ktoré SR prezentuje predovšetkým počas zasadnutí Výboru pre obchodnú politiku Rady EÚ.

SR vo vzťahu k službám a investíciám zaslala svoje pomerne rozsiahle pripomienky, ktoré boli distribuované v septembri 2013. Podľa MF SR zostáva hlavným cieľom rokovaní vybudovať vzájomnú dôveru v pravidlá oboch strán, automatické konzultácie, spoluprácu medzi regulátormi, ako aj vytvoriť mediačný mechanizmus v prípade možných sporov. MH SR v spolupráci s MPaRV SR špecifikovalo slovenské ofenzívne a defenzívne záujmy vo vzťahu k citlivému obchodu s poľnohospodárskymi komoditami, ktoré boli zaslané EK v septembri 2013.

MH SR vo vzťahu ku geografickým označeniam (GIs) komunikuje s držiteľmi zemepisných označení v SR. U potravinových GIs slovenskí výrobcovia indikovali, že nemajú záujem o zahrnutie do zoznamov (išlo o skalický trdelník, bryndzu, oštiepok). Čo sa týka vína, Tokaj je už zahrnutý v Dohode o víne medzi EÚ a USA, pričom SR má záujem o jeho exkluzívnu ochranu aj v rámci TTIP (teda nielen ako semi-generické označenie). Slovenskí liehovarníci zatiaľ neindikovali záujem o ochranu a zahrnutie liehovín do zoznamov chránených zemepisných označení aj z toho dôvodu, že SR nemá relevantné vývozy svojich GIs do USA. Túto možnosť však do budúcnosti nevyklúčili, a aj preto SR požiadala o otvorený zoznam GIs. SR vo vzťahu k výške budúcich poplatkov podporila EK, ktorá žiada od USA reciprocitu (keďže v EÚ sa za GIs neplatí, tak aj v USA by to malo byť bez poplatkov).

MH SR, predovšetkým na základe reakcií podnikateľskej sféry, vyšpecifikovalo slovenské ofenzívne a defenzívne záujmy vo vzťahu k priemyselným výrobkom, ale i k niektorým ďalším oblastiam, pričom dňa 19. decembra 2013 bol tento dokument zaslaný EK. Na základe písomných pripomienok jednotlivých ČŠ pripravila EK v januári 2014 prvú tarifnú ponuku EÚ a otvorila o nej konzultácie na TPC.

Tretie kolo rokovaní s USA, ktoré sa uskutočnilo v týždni od 16. decembra 2013 vo Washingtone, ukončilo vysvetľujúcu fázu negociácií (písomná správa je obsahom dokumentu v režime obmedzeného prístupu). Vychádzajúc z výsledkov tohto kola je potrebné zdôrazniť pre SR citlivú problematiku eliminácie netarifných prekážok obchodu (NTBs) v sektore automobilového priemyslu. USA by sa chceli zamerať na párové porovnanie rozdielov medzi jednotlivými normami „standard – by standard“. EK navrhuje prístup formou klastrov, napr. u bezpečnostných noriem by sa vytvorili dva klastre, jeden by obsahoval normy o aktívnej bezpečnosti a druhý o pasívnej. Navyše by sa EK chcela zamerať na spoluprácu pri príprave nových pravidiel, ktorými sa zaoberá pracovná skupina v rámci Európskej hospodárskej komisie OSN (pracovná skupina WP.29 pre harmonizáciu noriem motorových vozidiel - štandardizácia UN/ECE).

Štvrté kolo rokovaní sa konalo v týždni od 10. marca 2014 v Bruseli. Počas neho zasadalo 25 negociačných skupín, pričom niektoré oblasti (napr. prístup na trh, regulačná koherencia) si vyžadujú aj politické rozhodnutia, preto sa taktiež uskutočnili samostatné konzultácie hlavných negociátorov – komisára EK pre obchod K. De Gucht a hlavného negociátora za USTR M. Fromana. Toto negociačné kolo zahrnuje rôzne aspekty budúcej TTIP,

vrátane služieb, pravidiel pôvodu, práv duševného vlastníctva, verejného obstarávania, technických prekážok obchodu, colných otázok a uľahčovania obchodu, či regulačných sektorov. Najviac kontroverzné témy však zostávajú naďalej len v prípravnej fáze. Citlivými oblasťami boli a sú predovšetkým automobilový sektor, farmaceutiká, kozmetika, agrosektor (hlavne problematika geneticky modifikovaných potravín, sanitárne a fytosanitárne opatrenia, import produktov s obsahom hormónov, riešenie regulačných rozdielov vo vzťahu k hygienickým štandardom a ochrane spotrebiteľa), služby (predovšetkým finančné a dopravné služby), verejné obstarávanie (prijímanie záväzkov aj na subfederálnej úrovni) a mnohé ďalšie.

Počas **summitu EÚ-USA**, za účasti prezidenta Obamu, ktorý sa uskutočnil **dňa 26. marca 2014** v Bruseli, bola jedným z hlavných bodov rokovania práve dohoda TTIP. V spoločnom stanovisku obe strany potvrdili svoj záujem uzatvoriť ambicióznú TTIP čo najskôr. Rozhovory, ktoré sa týkali energetiky, boli ovplyvnené situáciou na Ukrajine a postupom Ruska. V tejto súvislosti prezident Obama prisľúbil vydávanie licencií na vývoz plynu, ale spoločným cieľom bude dohoda TTIP, ktorá umožní vývoz skvapalneného zemného plynu (LNG) bez obmedzení.

Piate negociačné kolo sa uskutočnilo v týždni od 19. mája 2014 vo Washingtone. Zameralo sa na obchod s tovarom a službami, regulačné otázky, sanitárne a fytosanitárne opatrenia, vládne obstarávanie, práva duševného vlastníctva, elektronický obchod, telekomunikácie, udržateľný rozvoj, malé a stredné podniky, ako i energie a nerastné suroviny. Rokovania sú v súčasnosti stále len v počiatočnom štádiu. Na základe výsledkov 5. kola rokovaní budú postupne finalizované konsolidované texty za oblasť technických prekážok obchodu, vládneho obstarávania, riešenia sporov, obchodu s tovarom a hospodárskej súťaže.

Šieste kolo rokovaní sa konalo od 14. – 18. júla 2014 v Bruseli a bolo zamerané najmä na technickú prácu a predmetom rokovaní bol najmä obchod so službami vychádzajúc z výmeny ponúk oboch strán, regulačná spolupráca v jednotlivých sektoroch (automobily, textil, chemikálie, farmaceutiká, medicínske prístroje, kozmetika, informačné a komunikačné technológie - ICT, strojárstvo, pesticídy), ale aj ďalšie oblasti ako obchod a udržateľný rozvoj, energetika, malé a stredné podnikanie (vytvorenie informačného portálu o exportných podmienkach do USA, zjednodušenie colných procedúr) a i.

Siedme kolo rokovaní sa uskutoční v termíne od 29. septembra do 3. októbra 2014 vo Washingtone.

E. Hlavné priority SR v rokovaníach o TTIP

SR vo vzťahu k znižovaniu colných sadzieb podporuje princíp symetrie a reciprocity. Znižovanie colných sadzieb by malo byť prepojené s uspokojivými riešeniami v regulačnej oblasti. Slovenským kľúčovým záujmom vo vzťahu k USA je eliminácia netarifných prekážok obchodu (NTBs) a riešenie regulačných rozdielov najmä v sektoroch mimoriadneho významu, s hlavným dôrazom na automobilový sektor. Takmer 78 % z celkových vývozov zo SR do USA sa totiž realizuje prakticky v siedmich tovarových skupinách, z čoho najväčší podiel predstavuje vývoz automobilov. Navyše automobilový sektor zvyšuje svoj vývoz aj exportom pneumatík, ako i častí a príslušenstva motorových vozidiel, takže vývoz tohto sektora tvorí v konečnom dôsledku podiel vyšší ako 60 % z celkového vývozu SR do USA s rastúcou tendenciou.

V regulačnej oblasti automobilového sektora v zásade existujú len dve možnosti – buď vytvoriť spoločný systém harmonizovaných noriem, čo by bolo časovo príliš náročné a zložité,

alebo vzájomné uznávanie svojich politík. SR uprednostňuje, aby sa v rámci TTIP uznávali navzájom obe politiky s cieľom pristupovať k budúcim normám spoločne na oboch stranách Atlantiku. SR na všetkých rokovaníach presadzuje, aby základnými cieľmi súladu regulácií bola väčšia legislatívna kompatibilita, spolupráca regulátorov už pri príprave nových noriem a transparentnosť aj na subfederálnej úrovni.

SR vo vzťahu k citlivému obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami zastáva názor, že agrosektor je v rokovaníach s USA veľmi senzitívnym nielen z hľadiska eliminácie ciel, ale hlavne z dôvodu výrazných rozdielov v regulačných režimoch EÚ a USA. Keďže EÚ zachováva vo všeobecnosti veľmi vysoký štandard ochrany spotrebiteľa, SR trvá na zachovaní európskeho harmonizovaného schvaľovacieho procesu a neoslabovaní legislatívy EÚ v tejto oblasti. SR z tohto dôvodu už pri schvaľovaní mandátu požadovala, aby TTIP neobsahovala záväzky, ktoré by si vyžadovali zmenu európskej legislatívy a túto požiadavku neustále pripomína podobne, ako aj ďalšie ČŠ. Po vecnej stránke ide o požiadavky, aby sa neznižovali žiadne kvalitatívne, hygienické a bezpečnostné štandardy EÚ a aby tak bola zachovaná súčasná úroveň ochrany spotrebiteľa najmä v citlivých oblastiach, ako sú geneticky modifikované produkty alebo import produktov s obsahom hormónov.

SR vo všeobecnosti podporuje zapracovanie ambicióznej kapitoly o energiách a surovinách do dohody TTIP, ktorej cieľom je odstránenie exportných bariér skvapalneného zemného plynu (LNG) a ropy do EÚ, čo bude predstavovať významnú možnosť diverzifikácie zdrojov. SR podporuje také riešenie, ktoré čo najskôr umožní odstránenie obchodných bariér pre export plynu a ropy do EÚ pri zachovaní dôležitosti prepravného koridoru plynu cez SR.

V oblasti verejného obstarávania SR spolu s ostatnými ČŠ požaduje, aby bol prístup na trh s verejným obstarávaním otvorený aj na úrovni jednotlivých štátov USA, nielen na federálnej úrovni.

SR kladie veľký dôraz na problematiku mechanizmu riešenia sporov medzi investorom a štátom – ISDS, ktorý je podstatnou súčasťou nielen TTIP, ale aj ďalších aktuálne negociovaných dohôd o voľnom obchode medzi EÚ a jej členskými štátmi na jednej strane a tretími štátmi na strane druhej. SR má tento mechanizmus zakotvený vo svojich všetkých bilaterálnych investičných dohodách, vrátane bilaterálnej investičnej dohody s USA z roku 1991. Vzhľadom na existenciu tejto bilaterálnej investičnej dohody medzi SR a USA, ktorá už obsahuje mechanizmus riešenia sporov medzi investorom a štátom, ale ktorý možno považovať za zastaraný, SR vidí príležitosť v rámci rokovaní o TTIP vo formovaní modernejšieho a vyváženejšieho mechanizmu ISDS, ktorý bude zodpovedať novodobým štandardom ochrany zahraničných investícií, ako aj zohľadňovať právo štátov na reguláciu. Mechanizmus ISDS v dohode TTIP by mal nahradiť pôvodný mechanizmus z bilaterálnej investičnej dohody medzi SR a USA z roku 1991, čím sa zabráni paralelnému aplikovaniu oboch mechanizmov. SR vníma tento mechanizmus ako efektívny nástroj ochrany zahraničných investorov a investícií, pričom v rámci prebiehajúcich rokovaní medzi EÚ a USA zdôrazňuje potrebu vyváženej týchto dohôd spočívajúcu na jednej strane v potrebe chrániť právo štátu na reguláciu predovšetkým v oblastiach, kde pôjde o legitímne ciele verejnej politiky (napr. ľudské práva, ochrana životného prostredia, atď.) a na druhej strane v ochrane práv oprávnených zahraničných investorov vyplývajúcich im z ich zahraničných investícií. Z toho dôvodu sa MH SR v úzkej súčinnosti s MF SR pravidelne a aktívne podieľa na rokovaníach o podobe ISDS v rámci TTIP s cieľom zohľadňovať záujmy Slovenskej republiky, ako aj jej investorov v zahraničí.

F. Očakávaný vplyv TTIP na SR

TTIP bude veľmi dôležitým prvkom posilnenia slovensko–amerických obchodno-politických vzťahov s pozitívnym vplyvom aj na makroekonomické ukazovatele SR. Po uzatvorení dohody o voľnom obchode sa očakáva zvýšený prílev priamych zahraničných investícií z USA, ľahšie etablovanie sa slovenských výrobcov predovšetkým automobilového sektoru, elektrotechniky, hutníctva, strojárstva, chemického priemyslu, ako aj zlepšenie možností vývozu domácich agrokomodít na trh USA.

Podiel USA na vývoze SR je cca 1,9 %, pričom podiel USA na vývoze EÚ je až 17 %. USA sú pre EÚ najväčším vývozným teritóriom, pričom v prípade dosiahnutia vysoko ambiciózneho scenára sa očakáva nárast exportu EÚ do USA až o takmer 28 %. TTIP by v takomto prípade mala priniesť nárast HDP v EÚ o cca 0,5 %, čo pre SR znamená potenciálny nárast HDP o cca 0,3 – 0,4 %, t.j. cca 200 – 300 mil. € ročne. Očakávaný nárast sa vzhľadom na nízky podiel USA na exporte SR prejaví hlavne nepriamo cez zvýšené slovenské vývozy subdodávok do krajín EÚ a ich následný vývoz po kompletizácii z iných krajín EÚ.

Export SR do USA v prípade uzatvorenia vysoko ambiciózneho TTIP môže vzrásť až o 23 % oproti súčasnému stavu, čo predstavuje zhruba 269 mil. € pridanej hodnoty.

Podľa analýz inštitúcií EÚ, každé zvýšenie exportu z ČŠ EÚ o 1 miliardu € vytvára, v závislosti od typu odvetvia, približne 10-15.000 nových pracovných miest. Pre SR by to v prípade dosiahnutia vysoko ambiciózneho scenára uzatvorenia TTIP mohlo priniesť vytvorenie približne 2.500 nových pracovných miest.

SR si je plne vedomá významu budúcej TTIP, ktorá zvýši zamestnanosť, HDP a trvalo udržateľný rozvoj na Slovensku predovšetkým v kľúčových odvetviach priemyslu. Dohoda prinesie nové príležitosti pre slovenských výrobcov a vývozcov v oblasti tovarovej výmeny, služieb, ale i pre možné americké investície na slovenskom a európskom trhu. Zostáva dúfať, že slovenská podnikateľská sféra tieto možnosti v čo najširšej miere využije.

G. Konzultačné a komunikačné aktivity MH SR k TTIP, komunikácia s verejnosťou

SR sa aktívne podieľala a stále podieľa na negociačnom procese počnúc prípravou negociačného mandátu. SR zaslala negociátorom EK viaceré národné požiadavky na ofenzívne a defenzívne záujmy, ktoré sa týkali obchodu s poľnohospodárskymi komoditami, priemyselnými výrobkami, ako aj požiadavky a návrhy týkajúce sa ďalších oblastí budúcej TTIP, vrátane investičnej oblasti (vecne spadajúcej do pôsobnosti rezortu financií). MH SR naďalej intenzívne diskutuje s ústrednými orgánmi štátnej správy, výrobnými a podnikateľskými zväzmi, združeniami a asociáciami v nadväznosti na jednotlivé negociačné kolá s cieľom poskytnúť EK čo najlepšiu spätnú väzbu.

Problematiku TTIP má možnosť sledovať odborná a laická verejnosť SR, vrátane mimovládnych organizácií, priamo na webovej stránke EK (DG TRADE - <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/>), na ktorej je zverejnených množstvo informácií o postupe EK v rokovaní o TTIP, vrátane pozičných dokumentov EK za jednotlivé oblasti budúcej dohody. Táto stránka pravidelne informuje o rôznych aktivitách a stretnutiach organizovaných formou seminárov a workshopov, kde jednotlivé zainteresované subjekty môžu prezentovať svoje názory a pozície na rôzne aspekty pripravovanej dohody. Základné informácie

sú k dispozícii aj na stránke MH SR (<http://www.mhsr.sk/bilateralna-a-regionalna-spolupraca---dohody-s-tretimi-krajinami-6796/128481s>).

V rámci SR sa pravidelne uskutočňovali napr. sektorové stretnutia pri okrúhlym stole organizované Podnikateľskou alianciou Slovenska v súčinnosti s MH SR v rámci projektu „TTIP - jedinečná príležitosť pre rast firiem na Slovensku“ (<http://www.ttip-slovakia.sk/>). Jednotlivé stretnutia boli zamerané na kľúčové a najviac problematické otázky v súvislosti s dohodou TTIP, ako problematika poľnohospodárstva (vrátane geneticky modifikovaných potravín), informačných technológií, energetiky (vrátane bridlicového plynu) a vybraným reguláciám ako práva duševného vlastníctva, či mechanizmus ISDS.

V rokoch 2013 - 2014 sa pre spropagovanie dohody TTIP uskutočnili viaceré konferencie, workshopy, či semináre na tému možných prínosov z dohody TTIP pre SR, organizované štátnou správou a podnikateľským sektorom (Podnikateľská aliancia Slovenska, Slovenská atlantická komisia). MH SR dňa 9. októbra 2014 organizuje odbornú konferenciu na tému „Nové hospodárske a investičné dohody medzi EÚ, Kanadou a USA“, ktorej hlavným cieľom je dialóg s profesionálnou aj laickou verejnosťou o prínosoch týchto dohôd pre Slovensko.

Vypracoval: odbor zahranično-obchodnej politiky MH SR
Dátum: 20. september 2014

Kontakt: ttip@mhsr.sk